

POZAJMICE - VJEČITA DILEMA

Pozajmice su česte u poslovnoj svakodnevnici, međutim, nerijetko se posmatraju u pogrešnom kontekstu, posebno kada se govori o poreznom aspektu. Ovo je izuzetno osjetljivo područje gdje treba posebnu pažnju posvetiti ispravnom obračunu poreza.

POZAJMICA ILI KREDIT?

Pozajmica može biti bez kamata dok kredit uvijek ima ugovorenu kamatu.

OPOREZIVANJE POZAJMICE

Porezi se plaćaju uglavnom na kamatu, a rijetko kada na pozajmicu.

TRANSFERNE CIJENE

Pozajmice veoma često rezultiraju efektima po osnovu transfernih cijena.

POZAJMICA I(LI) KREDIT?

Pozajmica nije isto što i kredit, iako se često u praksi poistovjećuju.

Ugovor o zajmu je regulisan čl. 557. do 566 Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list RBiH“, br. 2/92, 13/93 i 13/94 i „Sl. novine FBiH“, br. 29/03 i 42/11). Ugovorom o zajmu se zajmodavac obavezuje da zajmoprimcu preda određeni iznos novca ili određenu količinu drugih stvari, a zajmodavac se obavezuje da mu vrati poslije izvjesnog vremena isti iznos novca, odnosno istu količinu stvari iste vrste i kvaliteta. Zajmodavac se može (ali ne mora) obavezati da uz glavicu duguje i kamatu, međutim, u ugovorima u privredi zajmodavac duguje kamatu i ako ona nije ugovorena (član 558. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima). **Ugovor** o kreditu je, takođe, regulisan Zakonom o obligacionim odnosima, članovima 1065. do 1068. Prilikom definisanja Ugovora

o kreditu, Zakon o obligacionim odnosima decidno propisuje da se radi o obavezi **banke** da korisniku kredita stavi na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, pri čemu je korisnik dužan da banciplaća ugovorenu kamatu i dobijeni iznos na način kako je utvrđeno ugovorom. Pored Zakona o obligacionim odnosima, Zakon o bankama („Službene novine FBiH“, br. 27/17) propisuje da niko ne može u svoje ime i za svoj račun davati **kredite** na području FBiH, osim ako ima dozvolu Agencije za bankarstvo FBiH. To praktično znači da kredite mogu odobravati samo poslovne banke i druge ovlaštene finansijske

institucije. Osnovna razlika između pozajmice i kredita je u tome što se za pojam „kredit“ veže banka kao jedina institucija koja ga može davati, dok je zajam nešto „mekše“ definisan, u smislu da zajmodavac može biti (bilo koje) pravno i fizičko lice. Pored toga, kredit odobrava banka u obavezujuću kamatu, za razliku od novčanog zajma, na koji kamata može (ali ne mora) biti ugovorena. Druga karakteristika kredita jeste mehanizam osiguranja kredita, koji može proceduralno provesti samo banka (upis aložnog prava na pokretnim i nepokretnim stvarima i dr.). Zajmodavci imaju manje mogućnosti za osiguranje zajma, pa čak i kada se radi o novčanom zajmu.

Pozajmica – osnovne karakteristike

Uobičajena poslovna praksa je da se novčani zajmovi daju za potrebe održanja tekuće likvidnosti, na kraći rok vraćanja, uglavnom jednokratno ili na manji broj rata i najčešće bez zaračunavanja kamata. Međutim, novčani zajmovi, bez obzira što ne predstavljaju kredite u smislu Zakona o obligacionim odnosima i Zakona o bankama, mogu se ugovarati sa tačno utvrđenim rokom otplate i uz kamatu. Pozajmice su čest oblik

„unosa“ novčanih sredstava u poslovanje, ali i „iznošenja“ novčanih sredstava za potrebe vlasnika kapitala, direktora, zaposlenika i trećih pravnih i fizičkih lica. Pozajmice se realizuju na osnovu ugovora o zajmu, što predstavlja klasični obligacioni odnos davaoca i primaoca sredstava, bez obzira na to ko je davalac, a ko primalac pozajmice: fizičko ili pravno lice, vlasnik kapitala, direktor, zaposlenik ili bilo koje drugo fizičko ili pravno lice.

Čest je slučaj da vlasnici kapitala, prilikom osnivanja društva, unesu u društvo udio u novcu u minimalnom propisanom iznosu (1.000 KM), nakon čega se u narednom periodu najčešće javlja neophodnost unosa dodatnih novčanih i drugih sredstava. Jedan od razloga za to može biti i neupućenost vlasnika kapitala u način poslovanja i mogućnosti unosa veće vrijednosti uloga u društvo. Međutim, nije rijedak slučaj ni da se vlasnici kapitala svjesno opredijele za unos minimalnog uloga u novcu, a u toku poslovanja novčana sredstva unose putem pozajmica, što se „opravdava“ time da je pozajmicu „uvijek moguće povući“ iz društva.

U procesu ugovaranja, realizacije i povrata pozajmice, mogu se izdvojiti neke ključne tačke:

a) Ugovaranje se, u pravilu, vrši u pismenoj formi.

Ugovor o pozajmici nema propisanu formu, ali je zakon o obligacionim odnosima dao određene „smjernice“ u smislu njegovog sadržaja.

b) Realizacija pozajmice je, takođe, različita u odnosu na „status“ davaoca i primaoca pozajmice. Na primjer, zajmodavac pravno lice pozajmicu daje bezgotovinski, uplatom na transakcijski račun pravnog, odnosno tekući račun fizičkog lica – zajmoprimca. Sa druge strane, fizičko lice – zajmodavac, pozajmicu najčešće daje gotovinskim putem, ali se ista mora položiti na transakcijski račun.

c) Porezni aspekt pozajmice nosi značajne razlike,

i to u smislu primjene Zakona o porezu na dobit, Zakona o porezu na dohodak, Zakona o doprinosima i Zakona o PDV. U najvećem broju slučajeva oporeziva je kamata, kao isplaćeni dohodak od kapitala (porez na dohodak), kao korist (porez na dohodak i doprinosi) ili kao porezno nedopustiv rashod po osnovu kamata (porez na dobit). Međutim, mogu se desiti i određene situacije kada se kao oporezuje glavnica, odnosno iznos novčanog zajma. Na primjer, ukoliko se pozajmica vraća u dobrima ili uslugama, tržišna vrijednost tih dobara ili usluga (vrijednost pozajmice) je oporeziva saporezom na dodanu vrijednost.

d) Povrat pozajmice se mora vršiti bezgotovinski, u cjelosti

ili obročno, sa kamatom ili bez kamate, u novcu ili u odgovarajućoj protuvrijednosti u stvarima, sve prema odredbama Ugovora o pozajmici i Uredbom o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem, o čemu smo više pisali u prethodnoj e-knjizi. Da bi se predstavile osnovne karakteristike pozajmice, najefikasnije je izvršiti podjelu i analizu sa aspekta:

- statusnog oblika davaoca: pozajmice pravnog i fizičkog lica;
- rezidentnosti davaoca: pozajmice domaćeg i stranog pravnog i fizičkog lica;
- vlasništva nad kapitalom: pozajmice vlasnika kapitala i drugih pravnih i fizičkih lica.

Varijante ugovaranja kroz porezni sistem

Domaće pravno lice daje pozajmicu domaćem pravnom licu

Ugovaranje pozajmice se vrši u pismenoj formi, uz ovjeru pečatom i potpisom odgovornih lica zajmodavca i zajmoprimca, bez obaveze ovjere ugovora u nadležnoj ispostavi Porezne uprave.

Realizacija pozajmice se vrši bezgotovinski, prenosom sa transakcijskog računa davaoca na transakcijski račun primaoca pozajmice. Ne može se davati niti primiti pozajmica u gotovini, prema Uredbi o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem. Zajmodavac domaće pravno lice u svojim poslovnim knjigama evidentira potraživanje

po osnovu datog zajma i prihod od kamata (ukoliko su ugovorene).

Porez na dodanu vrijednost (PDV)

Zajmodavac - prihod od kamata nije oporeziv promet PDV-om (od 13.05.08. god.).

Zajmoprimac - nema efekata po osnovu PDV-a, izuzev ako se pozajmica vraća u dobrima ili uslugama, tada se PDV obračunava na tržišnu vrijednost.

Porez na dobit

Zajmodavac - porez na dobit obračunava na oporezivu dobit na čiju visinu, između ostalog, utiče i prihod od kamata. Ako je ugovorena kamata ispod tržišne, onda se

osnovica kroz porezni bilans uvećava za razliku između tržišne (veće) i ugovorene (manje) kamatne stope, u slučaju da su davaoc i primaoc pozajmice povezana lica.

Zajmoprimac - porez na dobit obračunava na oporezivu dobit na čiju visinu, između ostalog, utiče i rashod od kamata. Ako je ugovorena kamata iznad tržišne, onda se osnovica kroz porezni bilans uvećava za razliku između tržišne (manje) i ugovorene (veće) kamatne stope, u slučaju da su davaoc i primaoc pozajmice povezana lica.

Porez na dohodak i doprinosi

Zajmodavac - nema obaveze.
Zajmoprimac - nema obaveze.

Kreditni i pozajmice se mogu, sa poreznog aspekta, posmatrati u svjetlu primjene:

- Zakona o porezu na dobit („Sl. novine FBiH“, br. 15/16)
- Zakonu o PDV („Sl. novine FBiH“, br. 9/05, 35/05 i 100/08)
- Zakonu o porezu na dohodak („Sl. novine FBiH“, br. 10/08, 9/10, 44/11, 7/13 i 65/13)

Domaće pravno lice daje pozajmicu domaćem fizičkom licu

Ugovaranje pozajmice se vrši u pismenoj formi i obaveza je ovjere potpisa primaoca kod notara ili u općini, kao i dostavljanje Ugovora o pozajmici nadležnoj ispostavi Porezne uprave.

Porez na dodanu vrijednost (PDV) Zajmodavac - prihod od kamata nije oporeziv promet PDV-om (od 13. 05.2008. godine).

visinu, između ostalog, utiče i prihod od kamata. Ako je ugovorena kamata ispod tržišne, onda se osnovica kroz porezni bilans uvećava za razliku između tržišne (veće) i ugovorene (manje)

kamatne stope, u slučaju da su davaoc i primaoc pozajmice povezana

lica. **Zajmoprimalac** - nije obveznik poreza na dobit. Porez na dohodak i doprinosi **Zajmodavac** - ima obavezu primjene Zakona o porezu na dohodak, ali samo ukoliko kamata na dati zajam predstavlja korist za primaoca zajma, odnosno, ukoliko je primaoc zajma zaposlenik. To

je slučaj samo ukoliko je zajam odobren zaposleniku i ukoliko zaposlenik plaća kamatu nižu od tržišne, ili uopće ne plaća kamatu (beskamatni zajam). Korist predstavlja razliku kamate obračunatu po (većoj) tržišnoj stopi i (manjoj) ugovorenoj stopi. **Zajmoprimalac** - nema obaveza.

Realizacija

pozajmice se vrši bezgotovinski, prenosom sa transakcijskog računa davaoca na tekući račun primaoca pozajmice. Ne može se davati niti primati pozajmica u gotovini, prema Uredbi o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem.

Zajmoprimalac - nema efekata po osnovu PDV-a.

Porez na dobit Zajmodavac - porez na dobit obračunava na oporezivu dobit na čiju

Domaće fizičko lice daje pozajmicu domaćem pravnom licu

Ugovaranje pozajmice se vrši u pismenoj formi. Ukoliko se fizičko lice javlja kao davaoc pozajmice, postoji obaveza ovjere potpisa kod notara ili u općini, i dostavljanje Ugovora o pozajmici nadležnoj ispostavi Porezne uprave.

Realizacija pozajmice se

vrši bezgotovinski, prenosom sa tekućeg računa davaoca na transakcijski račun primaoca pozajmice. Ukoliko se pozajmica primi u gotovini, primaoc je u obavezi da je odmah položi na transakcijski račun, u skladu sa Uredbom o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem.

Porez na dodanu vrijednost (PDV)

Zajmodavac - nema obaveze. **Zajmoprimalac** - nema obaveze, osim u slučaju povrata pozajmice u dobrima ili uslugama, tada se PDV obračunava na tržišnu vrijednost.

Porez na dobit

Zajmodavac - nema obaveze.

Zajmoprimac - porez na dobit obračunava na oporezivu dobit na čiju visinu, između ostalog, utiče i rashod od kamata. Ako je ugovorena kamata iznad tržišne, onda se osnovica kroz porezni bilans uvećava za razliku između tržišne (manje) i ugovorene (veće) kamatne stope, u slučaju

da su davaoc i primaoc pozajmice povezana lica.

Porez na dohodak

Zajmodavac - plaćeni porez na dohodak (koji je platio zajmoprimac) na isplaćenu kamatu smatra konačnom poreznom obavezom, koja se ne unosi u Godišnju prijavu poreza na dohodak.

Zajmoprimac - obračunava,

obustavlja i plaća porez na dohodak na isplaćenu kamatu smatra se konačnom poreznom obavezom, uz prijavu poreza na obrascu PDN-1033. Ukoliko se kamata ne isplaćuje, onda nema ni obaveze za obračunavanjem i plaćanjem poreza na dohodak od kapitala.

Strano pravno lice daje pozajmicu domaćem pravnom licu

Ugovaranje se vrši u pismenoj formi. S obzirom da se pozajmice svrstavaju u kreditne poslove prema odredbama Zakona o deviznom poslovanju, rezidenti pravna lica imaju obavezu da izvještavaju Ministarstvo financija o kreditnim poslovima sa nerezidentima.

Realizacija pozajmice se mora vršiti prema Zakonu o deviznom poslovanju, koji je propisao da je zabranjeno nerezidentima (pravnim i fizičkim licima) da rezidentima odobravaju kredite i pozajmice u KM (član 21. stav 9.). Nerezidenti (pravna i fizička lica) mogu domaćim pravnim licima odobravati zajmove samo u stranim sredstvima plaćanja. Takođe, ukoliko nerezident (pravno ili fizičko lice) daje pozajmicu pravnom licu, ista se mora realizovati preko deviznog računa otvorenog kod poslovne banke (član 21. stav 5.), a ne u gotovom novcu. To praktično znači da nerezidenti ne mogu davati pozajmice rezidentima u gotovom stranom novcu.

Porez na dodanu vrijednost (PDV)

Zajmodavac - nije obveznik PDV-a (strano pravno lice).

Zajmoprimac - ukoliko je domaći korisnik pozajmice registrirani PDV obveznik u BiH, tako obračunati PDV mu se ujedno priznaje i kao odbitni ulazni porez, obračunati PDV se samo „provoza“ i kao obaveza za PDV i kao odbitni ulazni PDV. Ukoliko domaći ko-

risnik pozajmice nije registrirani PDV obveznik u BiH, on na kamatu koju isplaćuje stranom licu mora obračunati i platiti PDV na Jedinostveni račun UIO. Ukoliko je domaći korisnik pozajmice u statusu PDV obveznika sa pravom na srazmjerni odbitak ulaznog poreza, njemu će se PDV kojeg

je dužan da obračuna na inokamatu samo djelimično priznati u odbitak, u procentu srazmjernog odbitka. U slučaju povrata pozajmice u dobrima, ne obračunava se PDV jer se takva transakcija vrši kroz izvoz, a na izvoz se ne obračunava PDV. Izuzetno, ako se povrat pozajmice vrši kroz uslugu, onda se PDV obračunava ili ne u skladu sa članom 15. Zakona o PDV.

Porez na dobit

Zajmodavac - nije obveznik poreza na dobit u FBiH (strano pravno lice).

Zajmoprimac - porez na dobit obračunava na oporezivu dobit na čiju visinu, između ostalog, utiče i rashod od kamata. Ako je ugovorena kamata iznad tržišne, onda se osnovica kroz porezni bilans uvećava za razliku između tržišne (manje) i ugovorene (veće) kamatne stope, u slučaju da su davaoc i primaoc pozajmice povezana lica.

Porez na dohodak i doprinosi

Zajmodavac - nema obaveza.

Zajmoprimac - nema obaveza.

Strano fizičko lice daje pozajmicu domaćem pravnom licu

Ugovaranje se vrši u pismenoj formi. S obzirom da se pozajmice svrstavaju u kreditne poslove prema odredbama Zakona o deviznom poslovanju, rezidenti pravna lica imaju obavezu da izvještavaju Ministarstvo financija o kreditnim poslovima sa nerezidentima.

Realizacija pozajmice se mora vršiti prema Zakonu o deviznom poslovanju. Ukoliko nerezident (pravno ili fizičko lice) daje pozajmicu pravnom licu, ista se mora realizovati preko deviznog računa otvorenog kod poslovne banke (član 21. stav 5.), a ne u gotovom novcu. Nerezidenti ne mogu davati pozajmice rezidentima u gotovom stranom novcu.

Porez na dodanu vrijednost (PDV)

Zajmodavac - nije obveznik PDV-a (strano fizičko lice).

Zajmoprimac - ukoliko je

domaći korisnik pozajmice registrirani PDV obveznik u BiH, tako obračunati PDV mu se ujedno priznaje i kao odbitni ulazni porez, obračunati PDV se samo „provoza“ i kao obaveza za PDV i kao odbitni ulazni PDV. Ukoliko domaći korisnik pozajmice nije registrirani PDV obveznik u BiH, on na kamatu koju isplaćuje stranom licu mora obračunati i platiti PDV na Jedinostveni račun UIO. Ukoliko je domaći korisnik pozajmice u statusu PDV obveznika sa pravom na srazmjerni odbitak ulaznog poreza, njemu će se PDV kojeg je dužan da obračuna na inokamatu samo djelimično priznati u odbitak, u procentu srazmjernog odbitka. U slučaju povrata pozajmice u dobrima, ne obračunava se PDV jer se takva transakcija vrši kroz izvoz, a na izvoz se

ne obračunava PDV. Izuzetno, ako se povrat pozajmice vrši kroz uslugu, onda se PDV obračunava ili ne u skladu sa članom 15. Zakona o PDV.

Porez na dobit

Zajmodavac - nije obveznik poreza na dobit u FBiH (strano pravno lice).

Zajmoprimac - porez na dobit obračunava na oporezivu dobit na čiju visinu, između ostalog, utiče i rashod od kamata. Ako je ugovorena kamata iznad tržišne, onda se osnovica kroz porezni bilans uvećava za razliku između tržišne (manje) i ugovorene (veće) kamatne stope, u slučaju da su davaoc i primaoc pozajmice povezana lica.

Porez na dohodak i doprinosi

Zajmodavac - nema obaveza.

Zajmoprimac - nema obaveza.

Pozajmice i porez na dodanu vrijednost

Pozajmica nije oporeziva sama po sebi. Predmet oporezivanja PDV-om može biti samo naknada za izvršenu uslugu, odnosno naknada za uslugu finansiranja, što predstavlja kamata, ukoliko je ima. Ukoliko nema kamate, znači da nema ni naknade za uslugu finansiranja, pa samim tim nema ni PDV-a. Od 13. 05. 2008. godine kamata se smatra oporezivom PDV-om samo u slučaju kada se kao **davalac** kredita, odnosno zajma s kamatom, pojavljuje **strano lice**. Kamata, ukoliko se odnosi na kredit/zajam koji domaćem

licu daje lice koje nije rezident BiH, oporezuje se prema principu mjesta sjedišta korisnika usluge kredita/zajma, odnosno, u ovom slučaju BiH (član 15. stav 2. tačka 4.e) Zakona o PDV. Pored toga, članom 35. stav 1. Pravilnika propisano da se porezno oslobađanje kamate „**primjenjuje samo na poreznog obveznika koji je dao zajam**“, a ne i na onoga ko je taj zajam/kredit primio i koji po tom osnovu plaća kamatu. Dakle, domaći primalac kredita/zajma od inozajmodavca mora obračunati PDV na kamatu koju isplaćuje

u inostranstvo (član 13. tačka 3. Zakona o PDV). Ako je domaći primalac takvog kredita/zajma registrirani obveznik za PDV u BiH, tako obračunati PDV mu se ujedno priznaje i kao odbitni ulazni porez, bez obaveze uplate, tako da se ulazni i izlazni PDV u ovom slučaju međusobno „potiru“. Međutim, ako domaći primalac kredita nije registrirani PDV obveznik u BiH, PDV koji obračuna na inokamatu treba i da uplati na Jedinostveni račun UIO.

Obveznik obračunavanja PDV-a u ovom slučaju je domaće lice koje je primilo zajam i koje isplaćuje kamatu, pri čemu treba razlikovati sljedeće situacije:

- ukoliko je domaći korisnik pozajmice registrirani PDV obveznik u BiH, tako obračunati PDV mu

se ujedno priznaje i kao odbitni ulazni porez, obračunati PDV se samo „provoza“ i kao obaveza za PDV i kao odbitni ulazni PDV;

- ukoliko domaći korisnik pozajmice nije registrirani PDV obveznik u BiH, on na kamatu koju isplaćuje stranom licu mora obračunati i platiti

PDV na Jedinствени račun UIO;

- ukoliko je domaći korisnik pozajmice u statusu PDV obveznika sa pravom na srazmjerni odbitak ulaznog poreza, njemu će se PDV kojeg je dužan da obračuna na inokamatu samo djelimično priznati u odbitak, u procentu srazmjernog odbitka.

Pozajmice i porez na dohodak

U sistemu poreza na dohodak, kamate koje fizička lica ostvaruju na date kredite ili pozajmice smatraju se prihodima, odnosno dohotkom fizičkih lica od ulaganja kapitala. Kamate na pozajmice koje daju fizička lica podliježu oporezivanju porezom na dohodak, kao dohodak

od ulaganja kapitala, ali samo na isplaćene kamate (princip blagajne). **Obveznik** obračunavanja i uplate ovog poreza je **isplatilac kamate**, pravno lice korisnik pozajmice, pri svakoj pojedinačnoj isplati kamate fizičkom licu. Kod utvrđivanja dohotka od

ulaganja kapitala ne priznaju se rashodi, niti se osnovica umanjuje za lične odbitke. Stopa poreza na dohodak (10%) se primjenjuje na ukupno naplaćeni dohodak po ovom osnovu, tj. na naplaćenu kamatu.

Ukoliko se, pak, ovaj porez plaća **na teret zajmoprimca** (a u praksi ima i takvih slučajeva), smatra se da je zajmoprimac (društvo ili drugo pravno lice) izmirio tuđu poreznu obavezu (tj. poreznu obavezu fizičkog lica – zajmodavca), pa se i taj porez tada smatra prihodom tog fizičkog lica. Drugim riječima, porez se tada obračunava po preračunatoj stopi od 11,11%. Obračunati i obustavljeni porez na dohodak od ulaganja kapitala smatra se konačnom poreznom obavezom, a porezni obveznik (fizičko lice – davalac pozajmice) ovaj dohodak ne unosi u svoju godišnju prijavu poreza na dohodak. Porez na dohodak od ulaganja kapitala plaća se prema mjestu gdje je takav prihod ostvaren. U slučaju kada je zajmodavac rezident, onda se porez na dohodak usmjerava prema mjestu

njegovog prebivališta. Međutim, ukoliko je davalac pozajmice nerezident, porez na dohodak od ulaganja kapitala se plaća prema mjestu sjedišta zajmoprimca. Prijavu plaćenog poreza na dohodak na prihod od ulaganja kapitala (u našem slučaju kamate na pozajmice) vrši isplatilac podnošenjem **Obrasca PDN-1033** - Prijava poreza na dohodak od ulaganja kapitala, dobitke nagradnih igara i igara na sreću i porez po odbitku nerezidenata na prihode od povremenog obavljanja samostalne djelatnosti, nadležnoj ispostavi Porezneuprave, prema svom sjedištu. Kada se govori o fizičkom licu - primaocu dohotka od ulaganja kapitala - **nerezidentu**, onda treba napomenuti član 35. stav 5. Zakona o porezu na dohodak,

koji propisuje da kod utvrđivanja poreza na dohodak u jednom poreznom periodu, u cilju izbjegavanja dvostrukog oporezivanja, prednost pred odredbama Zakona imaju odredbe ratificiranih međunarodnih ugovora ili sporazuma (konvencija) o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dohodak je u članu 62. stav 4. propisao da rezidentni isplatioci dohotka koji vrše isplatu dohotka nerezidentnim poreznim obveznicima koji imaju prebivalište u državama sa kojima BiH ima zaključen i ratificiran ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja dužni su prilikom isplate obračunati, obustaviti i uplatiti porez na dohodak na način utvrđen tim međudržavnim ugovorom.

Porez na dohodak po ovom osnovu se uvijek obračunava i plaća na stvarne i isplaćene kamate (princip blagajne), kao porez po odbitku, primjenom stope 10%. Osnovica je ukupan iznos isplaćene kamate. Znači, obaveza za porez na dohodak ne postoji u slučaju beskamatnih pozajmica, jer tada nema ni dohotka koji bi podlijegao oporezivanju. Takođe, u slučajevima ugovaranja kamate koja je niža od tržišne, ne postoji obaveza plaćanja poreza na dohodak do visine tržišne kamatne stope. (To bi se primjenjivalo samo kod oporezivanja određenih oblika koristi kao dohotka od nesamostalne djelatnosti, u slučaju kada preduzeće daje zajam zaposleniku). Dakle, kamate kao prihodi fizičkih lica se oporezuju samo u stvarno isplaćenom iznosu, ako isplate po tom osnovu postoje i onda kada se takve isplate izvrše.

Primjer: Vlasnik kapitala je dao novčanu pozajmicu društvu u visini od 50.000 KM, sa rokom povrata 31. decembar 2018. godine (jedna godina). Ugovorena kamatna stopa je 8% godišnje i zajmodavcu će se isplaćivati mjesečno.

Obračun kamate:
 $50.000 \text{ KM} \times 8\% = 4.000 \text{ KM} / 12 \text{ mjeseci} = 333,33 \text{ KM}$
 kamata mjesečno
 Obračun poreza (prilikom mjesečnih isplata kamate):
 $333,33 \text{ KM} \times 1,11\% = 370 \text{ KM}$
 $370 \text{ KM} \times 10\% = 37 \text{ KM}$ poreza na dohodak
 $370 \text{ KM} - 37 \text{ KM} = 333,33 \text{ KM}$ za isplatu zajmodavcu
 Dakle, prilikom svake isplate kamate zajmodavcu – fizičkom licu, zajmoprimac (isplatilac, društvo) će obustavljati porez na dohodak u visini 37 KM i uplatiti taj porez prema mjestu prebivališta zajmodavca (odnosno prema mjestu svog sjedišta, ako je zajmodavac nerezident FBiH), o čemu će nadležnoj ispostavi Porezne uprave podnositi prijavu – Obrazac PDN-1033, a zajmodavcu će se isplaćivati iznos kamate 333 KM, po odbitku poreza na dohodak.

Pozajmice i porez na na dobit

Zakon o porezu na dobit i prateći Pravilnik ne propisuju posebno porezni tretman pozajmica. U tom smislu, kamata na pozajmicu se načelno priznaje kao porezno dopustiv rashod. Međutim, mora se imati u vidu da propisi o porezu na dobit obraćaju posebnu pažnju odnosima između povezanih lica, te propisuju određene postupke u oporezivanju dobiti kojima se eliminiše efekat transfernih cijena. U kontekstu primjene propisa o porezu na dobit, **bitno je razlučiti da li su davalac pozajmice i primalac pozajmice povezana lica ili ne.** U ovom smislu, **povezana lica** su fizičko ili pravno lice:

a) braćni i izvanbraćni drug, potomci usvojenici i potomci usvojenika, roditelji, usvojitelji, braća i sestre i njihovi potomci, djedovi i bake

i njihovi potomci kao braća i sestre i roditelji braćnog ili izvanbraćnog druga;

b) pravna osoba i svaka fizička osoba koja posjeduje neposredno ili posredno 25 ili više postotaka vrijednosti ili broja dionica ili glasačkih prava u toj pravnoj osobi;

c) dvije ili više pravnih osoba ukoliko jedna fizička osoba ili treća osoba posjeduje izravno ili neizravno 25 ili više postotaka vrijednosti ili broja dionica ili glasačkih prava u svakoj pravnoj osobi. Nakon utvrđivanja (ne)postojanja statusa povezanih lica, sljedeći je postupak utvrđivanja efekta transfernih cijena. Nije nužno da odnos između povezanih lica ima efekte transfernih cijena, ali, u svakom slučaju, treba preispitati eventualno postojanje takvih odnosa.

Ukoliko je fizičkom licu – zajmodavcu, sa statusom povezanog lica, obračunata (na teret troškova/rashoda) i plaćena kamata po stopi koja je veća od tržišne, razlika između (niže) tržišne i (više) stvarne kamatne stope se oporezuje u poreznom bilansu. Na ovaj način se onemogućava da povezana lica kroz razne isplate (u ovom slučaju kamate) neoporezivo „povlače“ sredstva iz društva, kao i da se „vještački“ povećavaju troškovi koji direktno utiču na oporezivu dobit.

U slučaju da je primaoc pozajmice zaposlenik, onda se na obračunatu kamatu koja je niža od tržišne, obračunava porez na dohodak i doprinosi, jer se takva transakcija tretira kao „korist“.

Šta je transferna cijena?

Pod transfernom cijenom podrazumijeva se ona cijena koja nastaje u vezi sa transakcijama sredstava ili stvaranjem obaveza između povezanih lica (fizičkim i/ili pravnim, direktno ili indirektno povezanim). Svaka cijena zaračunata između povezanih lica je transferna cijena. U skladu s navedenim, transferna cijena u slučaju pozajmice od fizičkog lica može postojati samo ako su ispunjena oba sljedeća uslova:

- da je pozajmica primljena od povezanog lica (na primjer od vlasnika) i
- da se na tu pozajmicu plaća kamata koja je veća od tržišne (jer se u tom slučaju porezno priznatim rashodom smatra samo tržišna kamata, dok će razlika iznad toga uvećati oporezivu dobit u poreznom bilansu).

Osnovne karakteristike pozajmica sa aspekta statusa zajmodavca i zajmoprimca

ZAJMODAVAC	ZAJMOPRIMAC	POREZNI ASPEKT		UGOVARANJE	REALIZACIJA POZAJMICE
		ZAJMODAVCA	ZAJMOPRIMCA		
Domaće pravno lice	Domaće pravno lice	Kamata kao prihod nije oporeziv promet PDV-om Porez na dobit (za povezana lica)	PDV (ako se povrat pozajmice vrši u dobrima ili uslugama) Porez na dobit (za povezana lica)	Pisani ugovor	Bezgotovinski
Domaće pravno lice	Domaće fizičko lice	Kamata kao prihod nije oporeziv promet PDV-om Porez na dobit (za povezana lica) Porez na dohodak i doprinosi (ukoliko je kamata „korist“)	.....	Pisani ugovor Obaveza ovjere ugovora kod notara ili u općini i predaja u PU	Bezgotovinski
Domaće fizičko lice	Domaće pravno lice	Plaćeni porez na dohodak (od strane zajmoprimca) na ugovorenu kamatu se smatra konačnom poreznom obavezom i ne unosi se u Godišnju prijavu poreza na dohodak - nema obaveze.	PDV (povrat pozajmice u dobrima ili uslugama) Porez na dobit (povezana lica) Obračunava, obustavlja i plaća porez na dohodak od kapitala, i prijavljuje kroz obrazac PDN-1033	Pisani ugovor Obaveza ovjere ugovora kod notara ili u općini i predaje u PU	Gotovinski (odmah polog na transakcijski račun) Bezgotovinski
Strano pravno lice	Domaće pravno lice	.....	PDV (povrat pozajmice u dobrima ili uslugama) PDV na obračunatu kamatu, koji se ujedno priznaje i kao ulazni PDV Porez na dobit (povezana lica) Porez po odbitku na isplaćeni dohodak od kapitala, u skladu sa ugovorima o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja	Pisani ugovor Prijava kreditnog posla Ministarstvu finansija	Bezgotovinski uplatom na devizni račun
Strano fizičko lice	Domaće pravno lice	.....	PDV (povrat pozajmice u dobrima ili uslugama) PDV na obračunatu kamatu, koji se ujedno priznaje i kao ulazni PDV Porez na dobit (povezana lica) Porez po odbitku na isplaćeni dohodak od kapitala, u skladu sa ugovorima o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja	Pisani ugovor Prijava kreditnog posla Ministarstvu finansija	Bezgotovinski uplatom na devizni račun

EDUKACIJA POREZ NA DOBIT

-10% NA PRIJAVE DO 28.2.2019.

E-book je besplatni edukativni materijal namijenjen pretplatnicima portala chronos.ba. Izdaje se isključivo u elektronskoj formi i dio je edukativnog segmenta portala. Stavovi i mišljenja autora izneseni u ovoj publikaciji ne predstavljaju nužno stavove i mišljenja nadležnih državnih, entitetskih i kantonalnih organa i institucija.

Autor: Sanela Agačević
Urednica: Sanela Agačević
Grafički dizajn:
Neven Miličević
Dijana Muminović
Fotografije preuzete sa
www.freedigitalphotos.net
www.eskipaper.com